

Előfizetési díj.

Videkekre postán vagy helyben házhoz
hordva:

Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy hóra helyben	1 „

Videkről egy hónapra előfizetést nem fogad-
hatunk el.

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő
napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Szerkesztői szállás:

Belső-szénutca 16. szám, hová a lap szellemi részét illető
közlemények címezendők.

Az értékes cikkek díjazatnak.

Készítők nem adnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések
küldendők.

Hirdetési díjak:

Ötször hasábozott garmond sor vagy annak
tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr.
Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvez-
ményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22). Haase
stein et Vogler
Wien
Wallfischgasse Nr. 10.

Nyilttéri cikkeik

garmond sora után 25 kr. fizetendő

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazd. napilap

1874 évi folyamára.

„KELET” előfizetési ára:

Egy évre	12 frt.
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy hóra	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar
kikerülése tekintetéből vidékről 1 hónapra
előfizetést nem fogadhatunk el.

Az előfizetési pénzek, legezelszerűben pos-
tai utalvánnyal kiadó Stein János könyv-
kereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után
tisztteletpéldánnyal szolgálunk.

A „KELET” kiadóhivatala.

Kőutaink s a 9-es albizottság.

Rosz utak ép oly világosan szólnak a
nép műveletlenségéről, mint talán a szappan vagy
gyertya nagy mérvű fogyasztása a műveltség-
ről. Nekünk az elsőből jutott ki bőséges rész
s ha van idegen, a ki nálunk nemcsak ország-
uton járt, bizonyára ránk nézve szerfelett ked-
vezőtlen ítéletet alkot magának, ha a külföld
fákkal szegélyezett útjait ama falusi utakkal
hasonlítja össze, melyeknek létezéséről egy fe-
neketlen sárvonal nyújt tudomást. A Mezőség
lakói például bizonyára tudnak róla, hogy
van út, melyen a gazda nem szállíthatja ki
buzáját ide vagy oda, mivel az út közepén egy
kis meredek domb van, a mely nem magosabb
ugyan egy ölnél, s csak néhány napi munka
volna szükséges hozzá, hogy az uttal kiegyen-
lítették, minthogy azonban a szolgabíró ezt a
csékélységet elrejtette, a dombon terűs szekér-
rel mai napig sem lehet áthalolni; közönséges

dolog továbbá, hogy a midőn egyik kis falu
ba kocsival menyünk látogatába, jó ismerősünk
8 ökröt küld az országútig, hogy könnyű sze-
kerünket bevonathassa falujába s még így is
inkább a gyepet keressük, hogy sem a csínált
uton haladjunk. És az ilyen utakat hívják me-
gyei utaknak és a 9-es albizottság javaslata
szerint jövőre megyei ut volna mind a mi csak
a megye területére esnek.

Bármennyire tiszteljük is mi a 9-es albi-
zottság véleményét s bármily nagy megelége-
déssel vesszük többi javaslatait, de ez egyben
nem érthetünk vele egyet, s minthogy az ügy
még nem jutott a megvalósulás pontjára, kö-
telességünknek tartjuk erőltetn szavunkat fel-
emelni ellene. Ki a megyei élet nyomorúságait
esmeri, igazat fog nekünk adni.

Elismerjük mi azt, hogy van bizonyos
ésszerűség benne, ha a megyéknek a házi
pénztárt megadjuk, bocsássuk át egyszersmind
a területére eső utak kezelését is, de azt ta-
gadjuk, hogy az ésszerűségből haszon követ-
kezzék.

Nem hisszük, hogy a 9-es albizottság sze-
me elől tévesztette volna azon roppant fontos-
ságu szerepet, melyre a kőutak a vasutak mel-
lett hivatnak. A kőút egyedüli életére a vas-
utnak, restszámai a főgyökérnek, melyek nélkül
ebben nincs élet. A jó kőútnak a vasút felett
még bizonyos előnyei is vannak: a gazda pél-
dával, ki állandóan szekeret tart, rövidebb tá-
volságra olcsóbban szállíthatja áruit, mint a
vasuton, bizonyos kisebb távolságra szállítandó
anyagoknál a fel- és lerakás a vasuton több
kárt és költséget okoz, mint szekeren. Ez mind
áll még ott is, hol bőséges vasúthálózat van,
hát még nálunk, hol legnagyobb részt csak a
kőútra vagyunk utalva, hol a kőútnak nem
csupán az czélja, hogy a vasúthoz vezessen,
hanem egymagában is rendszeres egészet ké-
pezzen.

Ha pedig ép e rendszerességre számítunk,
tűnik ki leginkább, mily káros lehet a megyei
utkezelés. Miként is lehessen például azt ki-
válni, hogy az egyes megyék, melyek minde-
nye önálló ur a maga házában, több megyé-
vel egyetértőleg építsen egy olyan utat, mely
tegyük fel egyik megyének csak szélén halad
el s így hasznát rá nézve nem hoz, de azért
az országra nézve fontos közlekedési vonalt

képez? Vagy feltéve például, hogy éppen azon
megye határán, melynek legkevesebb haszna
volna az útból, egy olyan akadály, például
egy nagy folyó volna, melyen a hidépítés több
költségbe kerülne, mint az egész út azon me-
gyében, melynek legtöbb haszna volna belőle.
Itt kitűnik mindjárt az a többnemű kellemet-
lenség is, melynek az utazó ki lesz téve, a
mint a különböző megyéken és járásokon át-
halad. Az ut jóságban és rozaszágban a sze-
rint fog váltakozni, a mint gondos vagy ha-
nyag a megye tisztikara, a mint érdekében áll
az illető megyének az ut fenntartása vagy se.

Ezekre nézve a 9-es albizottság követke-
zőleg vizsgálat: a fontosabb közlekedési, va-
lamint stratégiai szempontból közérdekű utvo-
nalokat az állam építteti. Jól van, de ha el-
készítette, átadja a megyének s vajjon a fenn-
tartás nem éppen olyan fontos bizonyos idő tel-
tével, mint maga az építés? Vagy a kevésbbé
fontos utakra nézve magában az építésben is
nem állhat-e be a fennebb érintett egyenetlen-
ség? Egyenél tőbbeset tudunk ma is, hogy
bizonyos megyében egy hosszú utat lelkiisme-
retesen gondoz a megye szolgabírája, de ez
utak éppen csak az országot felé eső fél mért-
földnyi része a másik megyéhez tartozik, mely
annyira elhanyagolja, hogy az egész ut hasz-
nálata képtelenség.

Ez áll ma a kisebb vicinalis utakra néz-
ve, ép így leszünk ezután az országutakkal is.
A 9-es albizottság ekkor az állami felügyelet-
tel bíztat, de nem állunk-e ma is állami fel-
ügyelet alatt? mibe kerül azonban az állam-
nak, míg ily dolgokban akaratát érvényesíthe-
ti, köztudomásu dolog.

Vegyük még ezekhez az ut-vámot, me-
lyeket az albizottság felállíttatni, véleményez s
ekkor tisztába lehetünk közlekedés ügyünk le-
endő helyzetével s azt hisszük, elég okunk lesz
rá, hogy az albizottság javaslatára ne sza-
vazzunk.

— A képviselőház f. hó 18-kán elkezdé ta-
nácsozásait. A képviselők az ülésen még igen gyér
számmal jelentek meg, a kormány tagja mind jelen
voltak; Bittó miniszterelnök egy hosszabb beszédben
azonnal előterjeszté, hogy a kormány mily javaslatot
akar a legközelebbi ülészakban tárgyaltatni.

veszélyes, bizonyos körülmények között halált okozó!

— Ezt gondoltam én, — szóla a hölgy resz-
kető hangon, — e szerint anyám el van veszve!

— Nagysád attól fél...

— Napjában néha egy egész olyan üveggel
megiszik, minőt én is látott.

— Az isten szerelméért! Akkor mindenként
veszélyben forog; azon esetben kell... a marquis
urnak tudtára adom a dolgot...

— Hasztalan! — mondá a leány alig hallha-
tóan, — az alkadához kell önnek menni, a bírónál
jelentést tenni, s elbeszélni neki, hogy del Espejo
marquis nejét megmérgezi!

— Kisasszony! — kiálték magamon kívül. —
Csendesén!... az isten szerelméért; minden
bokorból leselkedhetnek reánk; most nincs időm ön-
nek mindent felfejteni... nézzen ön szemembe, ar-
czomra, úgy nézek-e ki mint egy hazug, csaló; a
marquis megmérgezi anyámat, ő az oka, hogy el-
utasított minden orvosi kezelést, ő szerezte meg ne-
ki ama veszélyes, halálos orvosszer...

— Ez legfőkébb megbocsáthatatlan vigyázatlan-
ságból eredhetett...

— Oh azt én jobban tudhatom!

— De hát mi okból?

— Örököse akar lenni! Örökölni akarja anyám
javait! Nem tudja ezt ön?... de istenem, hogyan
is tudhatná! Csak egyedül anyámé a del Espe-
jo marquis cím, férje egy Catalonai paraszt em-
bernek fia, ki a tanodából megszökött, beállott ka-
tonának s a polgárháboru alkalmával tisztá lett;
s anyám, szerencsétlen anyám, most fájdalom életé-
vel fog lakolni hozzá nem méltó szerelméért!

Az olvasó elképzelheti helyzetemet: felfoghat-
ja-e valaki, mit tesz az, egyszerre ily titokba beavat-
va lenni, s erről személyesen meg is győződhetni?

Ohajtottam, bár száz mértföldre lehetnék in-
nét, örömet oadaadtam volna egy évet hátra lévő
pletemből, ha soha nem találkoznék vele a marquis-

A miniszterelnök előterjesztéséből a következő-
ket emeljük ki:

Mindenekelőtt az igazságügyi javaslatok les-
nek tárgyalandók: a közjegyzőség, a bírói vizsgálat,
a hamis bukás s a váltóhamisítás tárgyában előter-
jesztett javaslatok. Az igazságügyminiszter előterjesz-
tendi a polgári perrendtartás módosításáról szóló ja-
vaslatot. A pénzügyminiszter a tőzsde bírósági ille-
tékekről és egy kincstári jóság viszszavásárlásáról
szólót. A kereskedelmi miniszter a keleti marhavész
tárgyában teendő intézkedésekről szóló javaslatot. A
közlekedési a győr-ebenfurti és a vágvölgyi vasutak
engedélyokmányának megváltoztatásáról szólót.

A legfontosabb két tárgy azonban: a válasz-
tási törvényjavaslat s a házszabályok revisiója.

A min. elnök előadta a választási javaslat alap-
elveit, A házszabályokj revisiójánál a kormány a ta-
nácsozkási rend szabatosítására fektet sulyt.

Az ülés folyamában Ghyecz pénzügyminiszter
bejelenté pénzügyi exposéját, s hogy a bankkérdés-
ben hozzá intézett interpellációra közelebb felelni fog.

— A szászok közt a magyarellenés demons-
tratiók maig sem akaruk szűnni, a „Tageblatt”
számos aláírásával különböző vidékekről egy nyilat-
kozatot hoz, melyben az aláírók kijelentik, hogy
Rannicher képviselő nyilatkozatát a Deák-körben tör-
tént maradásáért nagy megbotrányozással fogadták s
eljárása felett rosszaságukat mondják ki, bebizonyít-
ván ez által, hogy a megyesi program alapján ál-
lanak, mire a Hermanstädter azt mondja, hogy a
bennmaradással szintén ő is a megyesi program
igaz követője.

Külföldi szemle.

Kolozsvárt, ápril 19.

A jesusitáknak és a velők rokon szervezeteknek
Ausztriából kiűltása végett a bécsi képviselőházban
beadott javaslat sorsa fogja megmutatni: vajon az
osztrák kormány valóban egész elhatározottsággal és
őszintén akar-e a megkezdett szabadelvűség pályáján
haladni, vagy csak szinleg tesz néhány lépést előre,
hogy aztán, midőn kenyértörésre kerül a dolog,
meghátáljon és visszatérjen a reakció útjára. A
javaslat a képviselőház által annyira mintha már el-
fogadtatott volna, miután roppant szótöbbséggel
bizottsági tárgyalás alá bocsátatott. — A reich
srath ugyan már nem sokáig ülésez, de ha akarja,

val és családjaival!... és most karomon csüngött
reszkette mint nyárlevél, a tulvilági szépségű, bájós
leány, kinek nem birtam arczárja tekinteni, hogy el
ne vakuljak; és tölem, tölelem kért ő oltalmat, se-
gélyt, kinek dobogó szíve, kezének pusztá érintésé-
nél keblét szétszakadással fenyegette... Ez való-
ban képes lett volna örültt tenni! De még mindig
kétkedtem!

— Sennora, — szólék — nem vagyok képes
ezt elhinni, hisz gondolja csak el, kegyed az, kinek
anyja után örökölnie kell, kegyed az ő leánya lehet
neki egyedüli örököse, és ha mindjárt a marquis
neje végrendeletében ki is öröszakolt egy bizonyos
összeget, a birtokok, a czim, minden egyedül a ke-
gyedé lehet!

— És éppen ez okon tudom bizonyosan, —
szóla most Salvadora nyugodt, csaknem büszke han-
gon — tudom sennor, hogy éitem alkonyán állok,
hogy még anyám előtt, valami módon meghalok,
hogy a marquis minden megkaphasson; hacsak a
szent szűz nem küld egy szabadtót nekünk e nagy
szükségben, a ki tán két éltet, de egyet bizonynyal
— az enyémet — megmentsen, s kiszabadítson e
vadállat körmei közül; ez okon kértém önt uram
a szívességre, jelentést tenni a hatósággnál eme tragoe-
diáról, melyet jelenben játszodnak le, a del Espejo
marquisnő házában!

— De hát miért hagyta kegyed ennyire men-
ni a dolgot? ha kegyed ezt tudta, miért nem tett
előbb?...

— De hát nem tettem-e azt?... Nem hal-
lott-e ön erről Columbres-ben, hisz az öreg Casta-
nos... dajkám férje... és Pedro, ennek fia kivel
egy tejet szoptam, kit ön mentett meg a haláltól...

— Hogyan?... mit szól kegyed?... ezek
tán....

(Folyt. köv.)

„KELET” TÁRCZÁJA.

Salvadora.

Utijegyzetek egy orvos naplójából.

Elbeszéli: Wels A. ...

III.

(Folytatás.)

A német szereti szép felséges hazáját és ezt
oly hévvel teszi, minőről a dél lakóinak fogalmuk
sinesen, és átlagosan véve, évenként mintegy husz-
ezer német alattvaló vándorol ki!

— Alkalmassint a kormányzat...

— Azt hiszem az csupán ürügy; melylyel ön-
magunkat ámitjuk, hogy mentesülj szolgáljon. Egész
európaszerle az a vélemény, — én ugyan képe-
sitve nem vagyok megítélni, ha úgy van-e — hogy
a világon a legrosszabb kormányzat Spanyolország-
ban van...

— És per Dios! ebben tökéletesen is igazok
van az illetőknek!

— No lám, és előfordult-e önökül valaha e
nagy mérvű kivándorlási düh?

— És önt is e betegség lepte meg?

— Nem tagadom, ámbár még más okok is
nyomnak a mérlegben; kimondhatlanul vágyakozom
mondhatni esengem, civilizálatlan viszonyok után.

— Ez igazán sajátos! No legalább egy
kis előzést megkapatja annak, mit ohajt, Astu-
riában!

Hallott-e már a merényletről kegyed Salvado-
ra, melynek a doktor tegnap csaknem áldozatul
esett.

— Mondott ön tegnap pár szót róla... vi-
szonzá a fiatal leány közönyös hangon.

— Nem akartam anyját ok nélkül felizgatni

még elvégezheti a tárgyat. Hanem a kormány, hogy kitérjen előle, kiviheti, hogy elnapolják a jövő ülészkig s azalatt ki tudja még mi nem történhetik.

Ledochowski volt-érsek letétele ellen, a mint vártuk, csakugyan tiltakozik a pápa. Ennek ugyan nem lesz semmi sikere. Sőt Ledochowskira még több is vár. Ő nem porosz alattvaló, s így mint idegen, mihelyt kiüli kétévi fogságát — sőt hír szerint még azt sem várják, hanem — kintasítják s ha nem akar menni szép szerivel, kikísértetik Németországból.

Egy osztrák főpapot Fürstenberg olmtzi érseket is elítélte a porosz törvényszék. Az érsek urnak ugyanis Poroszországban is vannak ekléziái s ott két káplánt porosz törvényellenesen alkalmazott. A leobschitzi kreisgericht elítélte Fürstenberg urat 600 tallér biságra, esetleg, azaz ha nem fizet, négy havi fogságra. A porosz kormány ugyan maga is exekválja az érsek urat, a menyiben lefoglaltatja az érsek birtokát Stolzmuhl helységet a leobschitzi kerületben, aztán mint külföldit — kurrens által nyomoztatni fogja.

Párisban a miniszterválság folyvást készül. Hogy a királypárt nyomásátul szabaduljon Mac-Mahon, kénytelen a baloldalt magához vonni. Már szó van arról, hogy Dufaure bizatik meg új miniszterium alakításával. Dufaure baloldali és Thiers alatt miniszter volt.

Rochetortól annyira fél a francia kormány, hogy már arcképeit is lefoglaltatja s Mac-Mahon csakugyan megakarja kísérteni az angol kormányt rábíni, hogy Rochefortot száműzze az angol terüetről s e végett egy igazságügyminiszteri főhivatalnok utazott Londonba. Mint az új Presse értesül, Disraeli már is tagadólág felelt. Hanem a belga kormány megígérte volna, hogy nem engedi meg neki a „Lampás-t” ott újra kiadni. Angol lapok szerint Rochefort egyelőre Észak-Amerikában felolvasásokat tartand s csak azután jó Európába.

Az Újkaledoniába kinevezett rendkívüli biztos Ribour ellenadmirál már Southamptonba ment, hogy angol postagőzösnél Sidneybe hajózzon.

Rocheforték menekülése nem első eset Újkaledoniában. A „Bien Public” szerint három hó óta már 60-an menekültek el onnan; más lapok e számot még többre teszik.

Az orosz császár máj. 15-én érkezik Londonba. De előbb máj. 12-kén jelen lesz a hollandi király 25 éves jubileumán. Az angolok nagyszerű fogadására készülnek — de készülnek a Londonban lakó 1830—46 és 63-iki lengyel emigránsok is nagyszerű demonstrációra a császár ellen.

A spanyol harctérrel semmi újság. A Serrano részéről jelentett egyezkedési alkudozásokat, melyeket Don Carlos visszautasított, mint a Germania írja, Dorregeray carlista vezér kezdte meg Don Carlos tudta nélkül; Carlos most hadi törvényszék elé akarja állítani.

Santa Cruz a hírhedt bandita-pap, kinek iszonyu aljas tettei miatt még Don Carlos is kiadta az utat, elakart illanni Brüsszelbe, de Bayonnében elfogták, rendőri kísérettel Párisba vitték s Lillebe internálták.

Az angol képviselőházban a pénzügyminiszter előterjeszté tegnap pénzügyi tervét, mely az 1874—75-iki fölösleget 5 és fél millió font sterlingre (55 millió ezüst forintra) tévén, indítványba hozza a cukorvám és lóadó eltörlését s a jövedelmi adó leszállítását egy pennyel. A ház elfogadta a javaslatokat.

8-ik közlemény

a dobokamegyei cholera-árvák javára gyűjtött segély-adományokról.

Báró Bánffy Lászlóné urnó ivén: br. Bánffy Lászlóné 5 frt, Boér Gyula 1 frt, Nagy Lajos 50 kr, Morár György 50 kr, Egy bizonyos 25 kr, Biró János 50 kr, Anti 50 kr, Butka Elek 30 kr, Kovács János 20 kr, Butka József 50 kr, Klein 20 kr, Ferenczi 1 frt, Ferencziné 20 kr, Móricz László 10 kr, Barbolovits Alimp 1 frt, N. N. 50 kr, Minimium 10 kr, Nagy Albert 20 kr, Hadádi Juliánna 30 kr, Ajtai József 50 kr, Egy valaki 20 kr, N. N. 1 frt. A gyűjtő által 45 krral kiegészítve összesen tesz 15 frtot.

Pap Mihályné urnó ivén: Pap Mihályné Gyöke 10 frt, Pap Kristófné Kolozsv 5 frt, Támási Pap Kati N.-Czege 5 frt, Wojth Izidor 2 frt, Pap Mihályné M.-Gerszéröl 2 frt, Wojt Józsefné 2 frt, A községi lakosok többen 1 frt 70 kr, Máty Jánosné 2 frt 30 kr. Összesen 30 frt.

Wester Gusztávné urnó ivén: Karolina Wester 1 frt, Lotfesia Vasilich 1 frt, Müller Michael 50 kr, Mária Baciu 50 kr, Nasztazi Baciu 1 frt, Gusztáv Wester 1 frt, Körösi Elek 50 kr, Vitéz Jánosné 1 frt, Vitéz János 50 kr, Gnim Mihály 20 kr, Mortin Lang 7 kr, Georg Emrich 10 kr, Georg Emrich pinior 6 kr, Marthin Horeth 20 kr, Georg Horeth 10 kr, Dávid Wolf 15 kr, Szász János 50 kr. Összesen 8 frt 38 kr.

Filipán Jánosné urnó ivén: Filipán Jánosné 1 frt, Bernárd József 30 kr, Szegedi Károly 50 kr, Zauberer Sarolta 50 kr, Kis Gligor 10 kr, Blage Móricz 10 kr, Saucs Goma 10 kr, Kecza Tanászu 10 kr, Joan Rusz 20 kr, Campán Ilie 10 kr, Tiva-

dar Anton 10 kr, Campán Mitru 10 kr, Anton Mitru 10 kr, Joan Boka 10 kr, Pap Alexandru 10 kr, Lunuán Vasizlie 10 kr, Blága Toma 10 kr, Gavriila 10 kr, Kecze Pétre 10 kr. Összeg 4 frt 50 kr.

Ezenkívül adakoztak: Gr, Was Ádám 5 frt, gr. Was Ádámné 5 frt.

Egész összeg 67 frt 88 kr.

Melyet hozzáadva az utóbb közlolt 1313 frt 79 krhoz, az egész eddig begyűlt összeg tesz 1381 frt 67 krt.

Sz.-Ujvár, april 16. 1874.

Török József.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, april 20. 1874.

— A „Hivatalos Lap”-ban következő, ránk nézve nagyon is leverő hirt olvassuk: Vallás és közoktatási magyar ministerem előterjesztése folytán megengedem, hogy a budapesti egyetemen a közegészségi tudomány számára tanszék és észlelő intézet állíttassék fel, s ezen tudomány rendes nyilvános tanárává és intézeti igazgatóvá dr. Fodor Józsefet, a kolozsvári egyetemen az államorvostan nyilvános rendes tanárát a szabályszerűlétményekkel ki-nevezem. Kelt Bécsben, 1874-dik évi márciusus hó 7-én. Ferencz József, s. k. Trefort Ágoston, s. k.

— Rudolf koronaherceg vizsgálati Bécsben e hó 15-én tartatott meg a koronaörökös vizsgálat a vallástannál, német nyelvből és a természet tudományokból. Ő felsége egyenes kívánata, hogy a vizsgálatok nem félveukinai, hanem egyenes tantárgyak befejeztével tartassanak meg. A koronaherceg lakosztályában együtt voltak a trónörökös nevelőjén, Latour vezérőrnagyon kívül: gr. Pálffy, gr. Feszetics őrnagy és Walterskirchen főhadnagy, Spindler kapitány, továbbá a király akaratából meghívott vendégek: dr. Kutscher felszentelt püspök, dr. Hauer Arneht, Pavlovsky udvari tanácsosok, dr. Rimely kanonok, dr. Zeisberg, dr. Gindely, Grün, dr. Ambros és dr. Krist. A vizsgálat reggel 8 órakor kezdődött a vallástannál. A koronaherceget dr. Myer kanonok vizsgálta. A német nyelvből Gretstorfer gymnasiumi igazgató, a természettanból Hochstetter kérdezett. Tizenegy órakor végződött a minden tekintetben sikerült vizsgálat, melylyel ő felsége is teljesen megelégedett, a koronaherceget megdicsérvén s a tanároknak is elismerést fejezvé ki működésükért.

— A kir. igazságügyminiszter Schön Vin-cze cs.-szereidai törvényszéki segéd telekkönyvezetőt ugyanoda telekkönyvezetővé nevezte ki.

— Dr. Feuer Náthánielnék magántanárára képesítését a kolozsvári m. kir. tud. egyetemen a vallás- s közoktatási m. kir. miniszter megerősítette s megengedte, hogy a szemészeti műtanból e minőségben előadásokat hirdethessen és tartasson.

— V. Ferdinánd király születésének tegnap volt 81-ik évfordulója. Ő nemcsak az uralkodó házban, hanem az összes magyar királyok közt is a legidősebb. A monarchicus érzelmű magyar nemzet Ferdinánd király születésének évfordulóján, kihez annyi emlékezet kapcsolja, mindig forró kebelből fogja rebegni: az ég áldása kísérje őt hátralévő napjain!

— A városi képviselőházban a jegyzőkönyv hitelesítése után az első osztály javaslata a tanási ügyrend iránt, mely a múlt gyűlésről elmaradt, felolvasatván, megjegyzés nélkül elfogadtatott. Ezt követőleg megállítatott a benyújtott javaslat alapján a bérkocsi- és bérkocsi-díjszabályzat, melyből, a mennyire a szerfelett zavaros tanácskozás és elnöki enunciatio engedte, feljegyeztük a következő fontosabb pontokat: a tarifát a bérkocsi ezután minden vendégének kézbesíti s figyelmezteti az elindulási időre; a kocsi száma este a lámpákon ki lesz világítva; minden éjjel két kocsi fog állani a tanácsbáz előtt, leginkább a tűzoltók használatára; a díj a kétfogatu kocsi használatáért az első negyed órára 30 kr, a többi 20 kr, esti 9 órán tul és télen több; a vasutig podgyázzsal 1 frt, a lóversenyre 2 frt 50 kr. Egy fogatu kocsi: az első negyed órára 20 kr, a többi 15 kr, a vasutig 60 kr. A díjszabályzatban meg van továbbá határozva a kocsinak a bálókba, szőlőkbe, s a rendes, nap-pali órákon tul történő használatáért fizetendő díjak. Felolvasatott a serház bérjog ügyében kiküldött bizottság terjedelmes jelentése, melyben a városi serháznak hosszabb időre leendő bérbeadását javasolja, még pedig azon feltétel alatt, hogy a sör helyben, Kolozsvárt gyártassék s a finomabb behozott sörökért bizonyos százaléki szedessék. A gyűlés elfogadta a bizottság véleményét s a sörházat 12 évre bérbe-adatni határozta. Felolvasatott továbbá a nyári színház adandó segély iránti kérés, a gyűlés 3500 frtot szavazott meg e célra, tekintve azonban, hogy a terv nem volt eléggé részletezve, s hogy a hely, hová tervezetik nem eléggé alkalmas, mivel a pártérdítései nagy költséget vennének igénybe, egy bizottságot küldött ki, mely a tervet átvizsgálja s a hely iránt is javaslatot adjon be.

— A városi képviselőtestület, szakosztályok s tanács már jó ideje szervezve vannak s mégis az építések a város területén minden meghatározott rendszer nélkül folynak. A belvárosban épületek emelkednek, melyek zsindey-fedélzettel láttatnak el, holott ha a város annyit költ a tűzoltók szervezé-

sére s minden lehető elkövet, hogy a pusztító tűztől magát óvja és védje, okvetlenül meg kellene azt is tennie, hogy a kőfalakon beüld meg ne engedje az új épületeket mással fedni, mint pléhvél vagy cseréppel. A feleki és patai utakon a házak sövényből épülnek, minden rend nélkül, összeviszsa, pedig ha ezek most mezei házaknak is tekinthetők, azok a városhoz tartoznak s pár év múlva ezek már nem a mezőn, hanem remélhetőleg a városban lesznek. Szépészeti tekintetből is elkerülhetetlen szükség, hogy a hatóság ne csak az épület tervét tekintse meg, hanem minden megkezdendő építésnél kiszállva a hely színére, vizsgálja meg a helyet s jelölje ki azon pontot, melyen tul se be se kifelé nem építhet az illető, mert csak így remélhetjük, hogy városunk utcáiban a házak — habár későre is, de idővel — egymás mellé egyenes vonalba kerülnek.

— Gr. Mikó Imre ismét egy taggal szaporította nemes áldozatainak már is oly hosszú sorát. Az erd. ref. egyházkerület most folyó közgyűlése előtt — mint olvasóink is emlékezni fognak — a s.-szt.-györgyi iskola ügye is állott elintézés végett s a tárgyalás folyamán különösen az a körülmény tűnt fel a legaggasztóbbnak, hogy a megkezdett építés, a pénz szükségén okán, félbeszakadt s így a félbeszerbe maradt épület teljes elpusztulásnak néz elébe. A közgyűlés egyebek közt az új gyűjtést is elrendeli ez iskola épületre s gr. Mikó Imre nem csak enunciatla e határozatot, hanem ama tanoda igazgató tanárának, Vajna Sándornak, tegnap őtszáz forintot adott át, a gyűjtések megkezdéséül. A nemes gr. csak nemrég adott ugyanezen tanoda részére egy ezer, korábban pedig kétezer forintot s most ez újabb adománnyal épen ott segít, a hol legnagyobb a szükség. Vajha ő nagyméltósága példáját sokan követnék s vajha ő is láthassa még sokáig nememunkáinak gyümölcsseit.

— Az egyetemi kör javára tegnap rendezett felolvasás az eddigiek közt a rossz idő dacára a leglátogatottabb volt s mi több nőink akkora érdekltséget tanusítottak, hogy alig ha nem voltak többen jelen, mint a férfiak. A tárgyakat is méltán megillette a pártfogás, Felméry Lajos egyetemi tanár ur szép nyelvezetű, sok helyett egészséges humorral fűszerezett előadását az „illusió” élénk figyelem kísérte s a közönség tapsa zárta be, s bár dr. Kolozsvári Sándor tanár urnak kevés ideje maradt, hogy a nők és különösen az özvegynek régebb jogairól Magyarországon és máshol szóljon, de a mit mondhatott, nem ment kárba s a hallgatóság elismerésével találkozott.

— A reformatusok egyházkerületi közgyűlése, utóbbi tudósításunk óta is folyton tart. Bár a tagok kissé leapadtak, de azért fáradhatatlanul intézi a tárgysorozat ügyeit. Így az enyedi telhatalmu bizottságnak adandó utasítást; a convent nagyfontosságú kérdését; egyházmegyei, főiskolai és egyházközségi gondnokok, s megint egyházi s tanodai pénztárnokok számára készített utasításokat sat. sat. határozta el és állapította meg. Tegnap délután is folyt a tanácskozás, a beadott kérvények, sérelmi ügyek és indítványok tárgyában, a midőn azonban egy turbulens kisebbség, fölhasználva a jelenlevő tagok csekély számát, egy kis atyafiságos támadást intézett a gyűlés méltósága ellen. A tárgy az volt, hogy az enyedi ügyek megvizsgálására s azok rendbehozására iránti javaslatok megtételére kiküldött, már említett bizottság, mult számunkban hosszan ismertetett jelentése kapcsában, az iránt is indítványt tön, hogy az enyedi theologiai seminarium Kolozsvárra helyeztessék át. Az atyafiságnak ez indítvány nem tetszett s bár a közgyűlés az indítványt ezeltől három nappal fölvette, az indítváni bizottság hozzá tette, most, midőn az indítváni bizottság javaslatával tárgyalásra került volna: egy nagy-enyedi tanár, testvére, két sógora, veje, ennek unokatestvére, két enyedi tanár apósa, még pár tag alá-írással tiltakozást adtak be a tárgyalásra jegyzőkönyvileg már fölvevett indítvány tárgyalása ellen s személyenként való szavazást kérvén, kitünt, hogy a gyűlés nem számlál 50 tagot és így nem határozatképes. A püspök is csatlakozott a támadó seregcs kéhez, illetőleg odahagyta a gyűlést s bár ugyanez indítvánnyal egyidőjűleg beadott egy másik indítvány közvetlenül e scandalum előtt tárgyalatott és intézetett el s az ellen a nevezett atyafiság nem jelentvén óvást, evel a tárgyalás törvényszerűségét elösmerte; s bár a kérdéses indítvány iránt az indítváni bizottság véleménye az volt, hogy e sok oldalról megfontolandó kérdés rögtönös elintézésére nem lenne esélyes, és így előbb szözlittassanak fel a főtanodák és egyházmegyék, hogy az egyházkerület közvéleménye nyilatkozhassék e kérdésben a jövő évi közgyűlésig: mind nem basznált semmit — az elnök kénytelen volt a petroleumus atyafiság által megzavart gyűlést feloszlatni s a kérdés tárgyalását mára halasztani. Finis coronat opus.

— A kolozsvári dalkör tagjai, mint halljuk, a minoriták templomában karnaggyuk Hahn Márton vezetése alatt minden másodvasárnap egy vagy más egyházi zenemű előadásában fognak közreműködni. A „szépek miséje”-nek tehát vonzereje ezentul még nagyobb leend, minő az eddigi volt.

— A „Hilária” dalegylet által e hó 29-ére tervezett hangverseny megtartása elé váratlan aka-

dály gördült a létrejötté a Pesten e hó 26-án lefolyó dalárértekezlet eredményeitől tétetik függővé. Ez értekezlet ugyanis — mint halljuk, a f. é. augusztus 26, 27 és 28 napjaira Kolozsvárra kitűzött dalártnepély megtartása ügyében fog határozni.

(S. A.) A betyár kendőjé”-ben, Abonyi e szép népies drámájában, tegnap (1874. ápr. 19.) E. Dékány R. és E. Kovács Gyula, Buzi Zsöfi és Gyuri Bandiban olyan két eredeti, tősgyökeres magyar népalakokat teremtetek, a milyen magyar vidéki szinpadon aligha terem több. S különösen E. Dékány R. érzelmedus és tűzről pattant népdalai, melyeket a közvetlenség leirhatlan bájával és a szenvedély igaz hűségével előadva a közönség viharos tapsai kísérték; élettelijs, kifejező játéka, melylyel egy határozottan körvonaltott, minden iziből eredeti népalakot festett Buzi Zsófiában: mindez igazolja a tetszés viharos jeleit, melyek ez estén is, de E. Dékány R. minden föllépte alkalmával, újra meg újra fölzúgtak. Az est többi alakjai, kik közül egyebiránt Philippovitsné állotta meg helyét, egészen elmosódnak E. Dékány R. és E. Kovács Gy. alkotásai mellett.

— Prielle Kornelia, nemzeti színésznőnk ez ünnepelt művésznője a szombati vonattal körünkbe érkezett s vendégszereplése alatt a köztiszteletben álló Úrmősi család vendége leend. A t. művésznő ma kezdi meg vendéglátásait a „Delilában” s május 1-éig fogja folytatni. Ha a művésznő egészségi állapota továbbra is megengedi, ugy a jövő hónapban új vendégláték ciklusra enged kilátást a kolozsvári közönségnek, mit ugy a páratlan művésznő, mint a színházi közönség érdekében egyaránt szintén ohajtunk. Színházi körünkben már is a műélvezet reményének új fuvalma leng s a színházi pénztár valódi ostromnak van kitéve.

— E. Dékány Róza asszonyt, mint meglepetéssel értesülünk, az új igazgatóságot nem engagirozta a nyári idényre. Biztosítjuk, hogy ezáltal az egész színház-látogató közönségnek nagyon rossz szolgálatot tett, a legrosszabb szolgálatot azonban a színház pénztárnak; E. Dékány Róza asszony tagadhatlanul fő vonzerejét képezte népszimű előadásainak, melyeket bizony nem a népszimű énekes (a ki ninos), hanem egyedül az ő szép, hódító népdalai töltöttek meg az idén minden alkalommal. Lapunk elvből tartózkodik a szerződések kényes belügyeibe, egyik vagy másik fél álláspontjáról, bele-szólani, Lehetetlen azonban, hogy ilyen esetben, mikor a népszimű egyik legelső képviselőjéről, s így magáról a népsziművekről van szó, föl ne szólaljunk a közönség és intézet érdekében egyaránt.

— A sétatéri nyári színház építéséhez nemcsak a hozzákezdének. Thaliánk e nyári esarnoka Zimmermann terve szerint s az ő felügyelete alatt készül. A vállalkozó által elkészített költ-égyvetés szerint a belső berendezés és diszítésel együtt körülbelül 7—8000 frtba kerül. Fából lesz építve a csekély átalakításal lovardai használatra is alkalmassá válik. Az építéshez még e héten hozzá fog-nak, hogy pünkösztör már előadást lehessen tartani benne. Korbuly Bogdán ur ez áldozatkész intézkedését, mint nemzeti színésznőnk állandóságának kiindulási pontját csak örömmel üdvözlőjük, megelévn győződve, hogy a legfényesebb siker bizonyára el nem marad. Színészeink ezentul meg lesznek óva at-tól, hogy vendörbotot ragadjanak kezükbe s a tél-idény folytán körünkben kivított anyagi és szellemi siker eredményeit kisebb vidéki városok részvétele-sége miatt cozkára tegyék.

— Megyénk főispánja b. Bánffy Dániel ur ő mltsága megbízásából Dobokamegye rendes bizottsági közgyűlést folyó évi május hava 11-én Sz.-Ujvár sz. kir. városába összehívtam. Ezen közgyűlés tárgyait a mult közgyűlés óta leérkezett törv.-ezik-kek kihirdetése, kormányi rendeletek tárgyalása és más kebli ügyek feletti tanácskozáson kívül, a köz-ségek mult évi bevételé és kiadásairól vezetett számadásainak megvizsgálása, a megye rendezése kérdésében felterjesztett javaslat, a kereset és munkaképtelen inségek javára veendő kölcsön ügye, ugyszintén a választás alatt álló m. bizottsági tagok felének törvényszerű újbóli választására vonatkozó előintézkedések képezendik. Szamosujvár, április 18. 1874. Sombory József alispán.

— A g. keleti érseki megyében az 1872-ik évi statisztikai kimutatások szerint 41 esperesség s 1096 egyház van 705,234 lélekkel. Azon évben 4930 esketés, 19,604 születés, és 23729 halálozás történt.

— A gy.-szt.-milklosi leégettek közül harmincezan a „Victoriánál” voltak biztosítva. Mint értesülünk a társaság biztosát tetemes pénzösszeggel ellátva és azon utasítással küldte már el, hogy a károk gyorsan megbecsültessenek s a szegényebb sorsuak közt előlegek osztassanak ki. E humanus eljárást, bár ha a Victoriánál szokott is, mint ki-válólag elismerésre méltót fel kell említenünk.

— Szalay Zsigmond elfogatása. Szalay Zsigmondot, ki miniszteri tanácsos és kir. táblai ülnök volt, aztán váltóhamisítások miatt két év előtt megszökött, elfogták Sopronban. Szalay tehát nem ment se Svájcba (hol állítólag látták is), se pedig Amerikába, hová ily esetekben visz az ut. Ezeknél biztosabbnak tartotta itthon maradni a mi rendőrségünk körében s mivel törvényszékieg köröztetve is volt, a soproni törvényszék előtt majd milder nap láttatta magát, mint ügyvédség. Ugyan

Jodnár" álnév alatt "rokónánál, Szigeti Imre ügyvédnél vonta meg magát, mint annak segédje, míg gre valaki felismerte s már Budapestre hozták. Lőszindüleg Szigeti Imre ügyvéd urhoz is lesz szá- a törvénye". Szalay Zsigmond elfogatása, mint „P. N. J.” közli, a következőleg történt: A kir. íltábla tagjai előtt, kik egykor kénytelenek vol- Szalay kollégájának tekinteni, feltűnt, hogy aprónál egy idő óta oly periratokat is vesznek, melyek kétségbevonhatlanul Szalay kezében áll- el, melyet a kir. tábla ama tagjai, az együttes vataloskodás idejéből, jól ismertek. Az említettek körülményét bejelenték az igazságügyminiszternek, a dolgot constatatá és tudósítá erről az állam- yészszággal s így történt, a sopronyi kir. ügyész terventiojával, Szalay elfogatása. A mint Szalay- fogták, azonnal vallatni kezdtek s ő a terhére írt- nök nagy részét bevallá. Jelenleg a fenytört tör- nyszék helyiségeiben, a pesti soroksári uton levő zban őriztetik: sorsát nagy egykedvűséggel tűri s ész napon át olvas.

— Grabow Vilmos kiváló német politikus, szabadelyű pártok híres vezértárgya, 1848-ban a por- sz nemzetgyűlés s később a porosz képviselőház- nke Berlinben meghalt. Grabow 1802-ben szü- tett, előbb bírói, azután közigazgatási pályán- üködött s a negyvenes években tagja volt tartománygyűlésnek, az egyesült porosz országgyű- snek s a nemzetgyűlésnek. 1849-ben a porosz épviselőház elnökévé választott; de midőn a ormány a házat feloszlatta s új választó törvényt etroyált, Grabow a magánéletbe vonult vissza. Csak 858-ban fogadott el újra mandátumot; ekkor a az alelnökévé, 1862-ben pedig elnökévé lőn. Az gész ismert „conflict“-korszakban ő vezette a ház yakra viharos tárgyalásait. Bismarck diadalai után, olyek előtt a képv. ház tétet hajtott, Grabow ki- ppett a házból s élete végeig szülővárosának, Pren- z-annak főpolgármestere volt.

— A Petőfi-szobor segédmintázatát e hó 16- n délután mutatta be Izsó Miklós a szoborbizottság- ak. E minta egy ölnyi magas, minden részletben ontosan van kidolgozva s tetszetős mű, mely min- enkire kedvező benyomást gyakorolt. A költő hév- eljes szavaiat közben van ábrázolva, arcával felfe- g tekint, jobbát keblére szorítja, míg félig aláb- sított baljában összegöngyölt papírt tart. Az alak llásának a jobb lábbal előre tett lépés szolgál- oimul s az egész törzsnek a balláb nyújt támpo- ot. A nyakban panyókáson köpeny van vetve, ugy- ogy a vállak mégis szabadon látszanak. A mellre ett jobb kéz igen szép redőzetben vonja előre a öpeny egyik szárnyát, míg a lebozástott balkéz fél- e hárítja a másik részen, előtűntetve az egész alak zép részleteit. Hátról tekintve is jó rajzvonalokat mutat az egész szobor, puha redőzetben hullván alá köpeny. Az arc kifejező és energicus. A bizottság- agjai — kik tetszéssel nézték Izsó e legújabb mű- ét — csak arra tettek megjegyzést, hogy a haj dús elől a mint homlokra borul, terkeli a fej könnyű- nozdatát a szemlélő előtt. Most már a végleges ninta elkészítése következik, mely 13 lányi ma- gosságn lesz. Hogy ezt a művész elkészíthesse, külön atelierre van szüksége.

— Amerikai ministerek költséges szentvedé- sei. A ministerek Washingtonban 8 ezer dollár évi övedelmet huznak, de ennek fejében következő kia- lásiak vannak: Január 1-től kezdve a bőjtig a leg- nagyobb vendégszeretetet várják tőle, mely czélra 4 —6000 dollár évbírel járó házra van szüksége. A saisson alatt minden cabinet-minister neje szerdai na- pon 3 óráról 6-ig vendégeket fogad, a mi annyit tesz, hogy 3—600 személyt frissítőkkel köteles el- látni. — Ilyen fogadás, ha csak chocolate és süte- mény van is az asztalon, 75 dollárba kerül. — E kiadások virágokkal együtt 1000 dollárt tesznek a saissonban. Mindenki, ki ilyen fogadásnál kártyát ha- gyott hátra — amerikai szokás szerint — két vi- szonzásra van följogosítva. A hölgyek kénytelenek rövid látogatást tenni s a minister kártyáját hátra- hagyni, s a meglátogatottat legalább estélyen fogad- ni. A minister neje ily estélyekre 3000 egyént szo- kott meghíni. Az amerikai vendégek különben bor- zasztó étvágyat fejtenek ki; a szegény hölgyek ezt nagyon érzik. Végül ideszámítandók még az ebédek, melyekre 20 egyén hivatik meg; ezeken minden te- riték 18 dollárba kerül. Azért nem tulzós, ha egy ame- rika miniszter költségeit évenként 17,000 dollárra teszik.

— Paripa-neerolog. Egy vén hatásó ha- lálát egy angol sportlap következőleg jelenti: Je- lentjük Nabob pére elhunytát, mely Franciaország- ban Martinwartban, hol darab idő óta, mint Schick- ler báró vendége székelt, tartotta kimenetelét ez árnyékvilágból. Angol szülőktől származván, sok év előtt a continenson tartózkodott. Életpályájának rövid ismertetése nem lesz érdektelen. 26 év előtt született Worthingban. Atyjának neve „Nab.” nagy- anyjád „Hesler”, ki a híres „Camel” leánya volt. Annak idején Cambridgebe hozták, hol majdnem el- nyerte a Cesarovics-öztündijét s a cambridgei hie- dijt, melyeknél a „proxime accessit” dicséretet kap- ta. Ezután azon hitben, hogy stíljét Angliában nem méltányolják eléggé, Franciaországba költözött át és szinte sajnáljuk kimondani, alig érezték biányát, míg „Hutbourne” és „Rupe” (askoti nevezetesség) átjöttek, hogy a „Nabob” vér-jelessége mellett ta-

nuskodjanak. Adoptiv-honában „Vermont”, „Rois- Roussel”, „Charles Martell” és sok más híres sar- jadékat hagy hátra.

— A „Földművelési Érdekeink” 25. száma a következő gazdag tartalommal jelent meg: Méző- gazdasági üzletünk bajai. Barkassy Kálmán. A festő csülleng ügyében. Kenessey Kálmán. Gayer Vilmos répművelő eszközei. Thalmeier Victor. Mák és má- kony. Bárá Nyáry Gyula. Lótenyésztési ügyek. A csikók felnevelése és idomítása Franciaországban.

— Közlemények a külső lótenyésztőbizottmányok kö- réből. Melczér Gyula. — Lótenyésztési szemle. Bel- és külföld. — A pesti gabnakereskedés hanyatlásá- ról. — Az iglói lentermelési mintagazdaság és ki- készítő intézet. — Ösztöndíjak adományozása. — A magnemesítés. — A londoni nemzetközi borkiállítás. — Nemzetközi gabona- és magvásár Budapesten. — Gabonarakták. — A kassai gazdasági gépészeti tanfolyam. — Erdészeti előadások a műegyetemen. — Új földmives iskola. — Magkereskedéseink. — A Fiske-féle gőzeke kísérlet. — Konkoly mint ta- karmány. — Az országos baromfiállítás. Hivatalos kimutatás a termények állásáról. Allgeni állatok be- hozatala. Vidéki tudósítások. Szakirodalom. Szakegy- letek működése. Kiállítások, versenyek. Birtok-vál- toztatások. Szerkesztőség levelezése. Üzleti hírek.

— A Magyarország és a Nagyvilág” 16- ik számának tartalma: Képek: Üdülés. — Az óbu- dai hajógyár. — Kaulbach műveiből: Arbuez Péter halálra ítélt egy eretnek-családot. (Nagy kép két ol- dalon). — A tébolyda. Szöveg: Czákó Zsigmond. (életrajzi vázlat Berzi Árpádtól.) — Beteggyógy me- lett. (Költemény.) — Vere Klára. (Elbeszélés.) — A fővárosból. — Üdülés. — Az óbudai hajógyár. — Kaulbach műveiből: Arbuez Péter. A tébolyda. — Különfélék. — Betűtalány. — Sakkfeladvány. — Szerkesztői üzenetek.

KÖZGAZDASÁG.

A posztó- és sima szövetek készítése.

I. Posztószövé.

(Folytatás.)

2) A zsirizzadék eltávolítása, a mosás. A fagy- gyu és izzadság mirigyek váladéka — együtt képez- ve a zsirizzadékat — a merinógyapjút a külső be- folyások, eső, szél stb. ellen van hivatva védni és ezenkívül a fűrt, képzése igen nagy befolyással van. A zsirizzadék ép ugy, mint a gyapju a felvett ta- karmányból képeztetik és ezért a gyapjutermetőnek, — mivel annak hasznát nem veheti, azt elmondhatja — csak annyi zsirizzadékat kell a gyapju között megtűnőre, a mennyi annak conserválására elkerül- hetlenül szükséges; az elégnél több határozottan ta- karmány veszteség. Azonban nem csak a mennyi- ség, hanem a minőségre is kell ügyelnünk; a fehér narancsárga színű vaj vagy olajalakra zsiradék sok- kal könnyebben olvad, mint a rozsdás, de különösen zöldes színű, mely rendesen szurkos és erősen raga- dos és ezért különösen kerülendő.

Azon juhokat, melyeknek zsiradéka könnyen olvadó, sokkal előbb lehet tisztára mosni és e cél- ból a közönséges patak mosás is elégséges, míg a szurkos zsiradékat csak meleg vízzel, melybe külön- féle anyagok, zöldszappan, szappangyökér, vadgeszte- nye, guano, soda stb. továbbá mesterségesen össze- tett mosószerek vannak keverve — lehet eltávolítani.

A mosásnál és különösen a mesterségesnél ar- ra kell vigyázni, hogy kellőnél több zsirizzadékat ne távolítsunk el a gyapjuból, hogy ne mossuk azt igen szárazra; a gyáros 20—30% zsiradékra számít min- dig még a legjobban kimosott gyapjunál is és e szerint szabja meg az árt; noha megdicsér a jó mo- sásért, ha tehát a termelő annyira kímélte a gyap- jut, hogy abban 25%-nál kevesebb zsiradék maradt, saját kárára dolgozott. 700 font mosatlan merino gyapjuban átlag, a fajták szerint, 69—77 font zsir- izzadék és piszok van jelen és ebből a közönséges mosásnál 39—42 font távolodik el úgy, hogy a gyárba került gyapjuban még mindig 30—35% zsiradék és piszok van, melyet a gyárosnak ki kell mosni, mivel különben a gyapjút sem festeni, sem feldolgozni nem tudná.

Második művelet ezért a gyárban a mosás, mely + 40° R meleg vízben eszközöltetik, hűg, zöldszappan, anyagföld vagy hammuszir hozzávetéssel a teljes zsirtalanítás végett. El lévén tisztítva min- denféle piszok, a gyapju folyó hideg vízben tisztára öblítetik és megszárittatik. Ezen műtét alatt a gyapju összevissza kuszálódik, de ez nem nagy baj és ezért a posztógyapjunak bajosabban olvadható — és így nehezen kimosható — zsirizzadékkal lehet ellátva lennie, mint a fésűs gyapjunak, melynek a mosáskor nem szabad összezilálódnia; mosás illetőleg száradás után a gyapju bizonyos gépek segítségével újból fel- lazittatik.

3. A beolajozás. A gyárilag mosott gyapju olyannyira száraz és merev lesz, hogy azt sem fon- ni sem szőni nem lehet, ezért további kezelés előtt bekenetik, tisztá repceze, faolaj, libazsír vagy sózatlan vajjal. Így kerül a gyapju a

4) kartoló vagy gyarató gépbe. A t. olvasó bizonyosan ismeri azon eszközt, melylyel nálunk a parasztasszonyok a közönséges gyapjút szokták meg-

dolgozni: lapátalaku fadarabra kemény vastag bőr feszítettik, melybe sorjában több száz apró sodrony kampó van ékelve. Ezen eszközzel a gyapju ssétté- petik, a fogak között maradt rövid szálak azután fel- fonatnak, melyből daróc készül. A gyaratógép szer- kezete és munkája ugyanez; a gép áll két henger- ből, melyek ruganyos acél kampókkal vannak el- látva és egymás mellett ellenkező irányban mozog- nak, a hengerek közé került gyapju szétmarczangol- tatik, illetőleg az egyes szálak többszörösen eltépet- nek. E munka után a gyapjútömeg a könnyebb fo- nás végett ismét fellazittatik.

Tekintve a gyaratógép munkáját, úgy látszik, mintha gyeagén nőtt, törékeny, kőcos és czérnás gyapju szintoly jó anyagot szolgáltatna a posztó- gyártásra, mint az ép, egészséges, kellő erő és ru- ganyossággal bíró, pedig ez korántsem áll, mert gyenge, törékeny gyapjuból soha sem lehet erős, kellő lágyssággal bíró kalmét előállítani. Oly gyapju, mely már a juhon esomós, kuszált és takarmány- hulladékkal erősen be van piszkolva, a gyaratóval nem dolgoztathatik meg, mivel igen sok hasznav- hetlen hulladékot ad és a gépet is tönkre teszi.

5. A fonás, A gyapju ezután felfonatik kézzel vagy gépek segítségével, még pedig nem egyszerre a szükséges finomságra, hanem előrement durva fonás után. Hogy mily bámulatos munkát végeznek ezen gépek és észszerű szerkezet mellett mily tökélyre vannak már vive, arról a bécsi világkiállításon is bárki meggyőződhetett, hol azok a gépcarnokban bemutatva voltak. A posztószövére felhasználandó fonaloknak mindenekelőtt lehető borzosoknak kell lenniök, mivel csak így nyerheti a posztó jellemző takaróját. Egyszerű szemlélet alapján meggyőződhe- tünk arról, hogy egy bizonyos finomságu fonal an- nál borzossabb lesz, mentől finomabb, tehát több és rövidebb gyapjuszálból van fonva, mivel így sok szálvég fog a fonalból kiállhatni; a gyapjuszál fi- nomsága — átmérője — a posztó gyapjunál inkább jó tekintetbe a fentebbi ok miatt, mint a fésűs gyapjunál. A gyapjunak egy további fontos tulaj- donságára tétetünk itt figyelmessé és ez az izezet, mely lehetővé teszi, hogy a rövid szálak egymásba kuszálódjanak és felfonathassanak; gyengén izezett, hullámos, majd sima gyapju tehát inkább a sima szövetyártás körül talál alkalmazást, noha ma már a tulajdonképeni fésűs gyapjuk szabályos, sőt ma- gos izezete, — mint azt látni fogjuk — sem aka- dály többé.

A gyapju finomsága, erősségének és az ezen tulajdonságokkal rendesen együtt járó ruganyosság és nyulhatóságnak legegyszerűbb — ezért a gyakor- latban leghasználtabb — ismertető jele az izezet. Mentől több jut egy hülykre a gyapjuszál hosz- szából, annál finomabb és nemesebb az; az izeknek azonban szabályosoknak kell lenniök t. i. egy tel- jes félkört kell leírniök. Ha az egyes izek ennél magosabbak, úgy ovatosan kell a tenyész állatok pá- rosítása, kiválasztása körül eljárniök, mivel a czér- na — a gyapju egyik legnagyobb hibája — igen könnyen fölléphet a tenyésztésben; ellenkezőleg, ha az izek alacsonyabbak egy szabályos félkörnél, a szál csak hullámos vagy majd egész sima, akkor az átmenet a kuszált vagy gyapot alakban igen könnyű, mi pedig szintugy kerülendő, mint a czérna.

A finomság meghatározására az izek száma szerint következő felosztás van leginkább elterjedve:

Super	superelektá	több mint 32	"	"
Superelektá	30—32	"	"	"
Electa I.	28—30	"	"	"
Electa II.	25—28	"	"	"
Prima I.	20—25	"	"	"
Prima II.	18—20	"	"	"
Secunda	16—18	"	"	"
Tertia	14—16	"	"	"
Quarta	12—14	"	"	"

Határozott izezet nélkül is birhat valamely gyapju a legnagyobb finomsággal, de ez mivel nem kedvelt, csak ritkán fordul elő. A posztógyapju ál- talán superelecta, electa és prima finomságu.

(Folyt. köv.)

Kimutatás

a deési takarékpénztár 1874. márczius havi üzlet- forgalma.

Bevétel.

Betétek 146 tétel mellett 3615 frt 69 kr, befiz. kamatok 1147 frt 20 kr, visszafizetett váltók 50,280 frt — kr, különbféle díjak 576 frt 60 kr, betéti könyvdíjak 3 frt 40 kr, vizs. fizetett előle- gek 1725 frt — kr, viszleszám. váltók 13,250 frt — kr, befizetett alapító 540 frt — kr, részvény felül fizetés 45 frt — kr, államilleték 2 frt — kr. Összesen, 71,184 frt — 89 kr.

Pénztári maradék Február 28 ról 5976 frt, 57 kr. egész őszveg, 77,161 frt 46 kr.

Kiadás.

Betét visszafizetésekre 26 félnek 2687 frt 31 kr, Leszámitolt váltókra 52,855 frt — kr, Tiszti fi- zetésekre 233 frt — kr, betétifolyó kamatra 10 frt 18 kr, kezelési költségre 33 frt 77 kr, előlegekre 2225 frt — kr, viszleszámitott váltókra 13,250 frt viszleszámitolt kamatokra 259 frt, 94 kr, kamat osz-

talékra 10 frt — kr, napbiztosi díjra 25 frt — kr, állam illetékre 01 frt 50 kr.

Összeg, 71,591 frt 70 kr.

Pénztári maradék márcz. 31-ről 5569 frt 76 kr.

egész őszveg, 77,161 frt 46 kr.

Deesen, 1874 márcz. 31.

— A nagy-enyedi piacz árai április 16-án auszt. mérő Tisztabuza 6 frt 50 kr, elegybuza 5 frt 63 k. rozs 4 frt 70 kr. kukoriceza — ft — kr. zab 1 frt 90 kr. pityóka 3 frt — kr. Egy mázsa szalonna — ft — kr. Egy font disznózsír 50 kr. egy kupa borsó 16. kr. lencse. 24 kr paszuly 24 kr Egy mázsa kenyér liszt 14 frt Egy font marhabus 20, Egy mázsa széna 1 frt 20 kr. Egy öl tüzi fa keményt 14 frt.

— A deési piacz árai április hó 17-ről 1874 alsó auszt mérője. Tisztabuza 7ft. 20 kr, Elegy- buza 6 frt. 80 kr. Róz 5 frt. — kr. Zab 2 frt — kr lencse 24 kr. Paszuly 24 kr. Burgonya 4 frt — kr Egy pont marhabus 16 kr.

— A gy-fehérvári piacz árai ápril hó 18-án 1873 Alsó auszt. mérő. Tisztabuza 6 frt 87 kr Róz 4 frt 62 kr. Elegybuza 5 ft 37 kr. zab 1 fr. 88 kr. Széna 2 ft. 75 kr. Egy öl fa 36 hüv. hosszu 9 frt. — kr. Marhabus fontja 22 kr. Konyhaliszt 15 kr. Borsó mérője 32. Lencse 32, paszuly 20 frt.

— A besztérczei piacz árai április hó 19-én a. auszt. mérő Tisztabuza 8 fr. — kr elegybuza 5 fr. 20 krajczár, rozs 4 forint 80 krajczár zab 2 forint — kr pityóka — frt — kr. Egy mázsa szalonna — ft — kr. Egy font disznózsír — kr. Egy kupa borsó 20 kr. lencse. 24. kr. paszuly 20 kr. Egy mázsa kenyérliszt 13 frt Egy font marhabus 15 kr

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről

Ápril 16-án 5% Metalliques 69.30 frt. 69.25 Kamat — 5 % Nemzeti kölcsön 73.35. frt 1860. Kölcsön 103.50 Bankrészevény 960 Hitelin- téteti részvények 201,50 London 111. 80ft. st. 112.40 Ezüst 105. — Cs.kir. arany — Napoleondor 896.

Urbéri kötvények: Magyarországi 73.50. Te- mesi 73.50 Erdélyi 70,75. Horvátországi 75.50

Felelős szerkesztő: Szász Béla.

Jelzalog kölcsönöket.

A birodalom bármely részében, telekköny- vezett földbirtokra — daczára a je- lenlegi zilált pénzviszonyoknak — 5000 frttól a legmagasabb összegig a legelőnyösebb módozat mel- lett törlesztésre gyorsan eszközöl.

A hat. eng. általános

Ipar és kereskedelmi ügynöki iroda

Kolozsvárt, Óvár, bástya utca 6 szám.

Ugyanott van a nyitrai gépgyár erdélyi egye- dülí főraktára, hol mindennemű gazdasági gépek kapha- tók vagy megrendelhetők.

Nagyobb gépeknél részletfizetések is elfogadtatnak. (Értekezhetni posta útján, vagy személyesen naponta d. u. 1-től 4-ig.)

Minden betegnek erő és egészség

gyógyszer és költség nélkül:

Revalescière Du Barry

Londonból. (141—209)

A delicat gyógytápszer Revalescière du Barry előnyö- tet minden betegséget, mely a gyógyszerekkel daczol t. i. gyomor-, ideg-, mell-, tüdő-, máj-, mirigy-, nyálhátya- léleg- zés-, húdcs- és vesebajokat, tuberculozet, vérhast, aszkórt- asthmát, hurutot, emésztéshányt, dugulást, hideglást, szédü- lést, vértolulást, fülugást, émélygést, hányást még terhes ál- lapotban is, diabetest, bukomorágot, soványodást, csúzt, köz- menyét és sápkórt. Kivonat 76,000 bizonyítványból gyógyulá- sokról, melyek minden gyógyszerrel daczoltak:

73.928 sz. bizonyítvány.

Waldeg, Stejerh. 3. apr. 1872.

Az ön Revalescièrejének köszönhetem, hogy 50 éves létemre, két évig folytonosan használván azt, kés- és lábbém- lásmától nemcsak teljesen meggyógyultam, s mint legjobb koromban ismét dolgom után láthatok. E nagy jótéteményért fogadja meg hálámat.

Sigmo Br.

73.268 sz. bizonyítv.

Trapani, Sicilia, 13. apr. 1870.

Nőm, borzasztó ideg- és biliosus fájdalmak áldozata, az egész test feldagadásával, szívd- gással, álmatlansággal és hypochondriassal párosulva, az orvosok által fel lőn ad- va, midőn elhatároztam magam du Barry me- ettelhen Reva- lescièrejéhez folyamodni. E drága szer barátai nagy bámu latára rövid időn megszüntet ama borasztó fájdalmakat s nőmet annyira helyreállítá, hogy ámbár már 49 éves, tánc- mulásokban tevékeny részt tud venni. Ezt kötelességem a hasonló bajokban szenvedők érdekében, hálás köszönetem mel- ett, tudatni önel.

Atanasio Barber.

Táplálóból levén a husnál, a Revalescière életesekné a gyermekeknek 60-szer olcsóbb a gyógyszernél. 1/2 fontos bádogszalonnában 1 frt. 50 kr., 1 font 2 frt 50 kr., 2 font 4 frt. 50 kr., 5 font 10 frt. 12 font 20 frt. 24 font 36 frt. Revalescière kétszerült szalonnákban 2 frt 50 kr és 4 frt 50 kr. Revalescière csokolade porban és táblákban 12 kr és 4 frt 50 kr. Revalescière 2 frt 50 kr, 48 csésére 4 frt 50 csésére 1 frt 50 kr. 24 csésére 2 frt 50 kr, 48 csésére 4 frt 50 kr. Porban 120 csésére 10 frt. 288 csésére 20 frt. 576 csésére 36 frt. Kapható Barry du Barry és társa által Bécsben, Wallfischgasse 8 sz. valamint minden városban jó gyógyszeresnél és fűszerárusoknál; a bécsi ház el is küldi minden irányba postai utakvél vagy utalvány mellett.

Kolozsvárt: Binder Károlynál. Dobozozom: Mi- álovita István a „Kigyóhoz” csimett gyógyszerárban. Du- na-földvárt: Nadhara Pálnál. Brassóban: Fehér Ede és Ikelnánál. Gyula-Fehérvárt: Mihelys Zsigmond gyógy- szeresnél. Marosvásárhely: Fogarassy Demeternél. Pesten: Török Józsefnél. Temesvárt: Quirinyi Alajos és a váro- szergyárban.

Hirdetmény.

Kötelezzük magunkat, gyártmányunkat egyedül raktárunkban Bécsben, Gulden-Bazár, Praterstrasse 66 árulni, s azokat csak a fennebbi esztől lehet megrendelni.

Első tajték-, műtajték- és borostyánkő-gyár-társulat.

Miután ez osztrák-magyar birodalom legtehetősebb gyári készítményeinek egyedüli árulási jogát megszereztem, további feldicsérés felesleges, mert a gyár jósága és olcsósága minden reclameot eleve nélkülözhető tesz.

(511)

(24-100)

Gulden-Bazár.

Kivonat az 1000 mintát tartalmazó árjegyzékből.

John-Bull pipa és szár egy darabban, tajték és borostyánkőből, tokban . . . 2
John-Bull pipa, faragványokkal tokban . . . 2
John-Bull pipa, borostyánkő nélkül tokban . . . 1
John-Bull pipa, legfin. és nagy . . . 5
Magyar pipa, szárral és bojtal . . . 1
Magyar pipa, meggysszárral, borostyánkővel . . . 2
Német pipa, finom kupakkal . . . 2
Német pipa, legfin. tokban . . . 5
Antik pipák, tömörök, plast faragványokkal . . . 2
Török pipák, különféle alakúak . . . 2
Török pipa, fin. bronzdéllel . . . 1
Török pipa, meggysszárral, borostyánkővel . . . 5
Kávéház pipa, fin. kupak nélkül . . . 1
Török nargille-pipa, kellemes, különösen nőknek, mert a füst vizen megy át, frissítőleg hat, darabja . . . 2
Ugyanaz, nagy és finom . . . 5
Meggysszár, borostyánkővel . . . 1, 2
Szivar- és szivarka-szopókák több mint 100 alakban, u. m. egyenes, görbe, koronáltak, férfi- és nő-fejek, csoportok, állatok, valamint fantázia-szopókák darabja . . . 1

Ugyanaz, finomabb . . . 2
Ugyanaz, legfinomabb fajta, nagy . . . 5
Japán szopóka, valódi, borostyánkővel és mosai-munkával, legfin. . . 5
Borostyánkő-szopóka tokban . . . 1
Ugyanaz, nagy . . . 2
Borostyánkő-garnitúr, szivar- és szivarka szopókaival, tokban . . . 5
Garnitúra: szivar-, szivarka- és Virginia szopókaival török-pipa, szétszedhető . . . 2
Egy garnitúra szivarka-szopóka, dohány-papír és gyufatartóval, tokban . . . 2
Egy garnitúra pipa, szivar-szopóka, selyem zacskó, török-pipa . . . 2
Egy garnitúra török-pipa, szétszedhető szárral, borostyánkő szopókaival, szivar-szopókaival, selyem zacskóval, török-pipa, szivar- és szivarka-szopókaival, török-pipa . . . 2
Egy garnitúra John Bull pipa, szivar- és szivarka-szopókaival, török-pipa . . . 2
Egy garnitúra pipa, szétszedhető elefánt-csont szárral és szivarka-szopókaival, bagariabör tokban . . . 5
Telyes pipa-garnitúra, áll pipából, szivar- és szivarka-szopókaival, tüzelő szer, dohányzacskó, kanóc, szivar-masínából sat. sat. Ehez egy megfelelő elegáns szekrény . . . 1

Kivánságra 5-től 100 irtig terjedő darabok is készíttetnek a gyári árban számítottak. — Megrendelések a

GULDEN-BAZÁRhoz,

Bécs, Praterstrasse 66 sz. teendő.

Árulás nagyban és részletben. — Megrendelések utánvét, vagy az összeg beküldése, mellett teljesíttetnek.

Figyelmeztetés.

A t. cz. közönség becses figyelme felhívatik, miszerint

tűz- és jégkár
elleni biztosításait — úgy az
ember életére

különbféle módzatokban lehető biztosítási ajánlataikat közvetlen a főigynökségnél Kolozsvárt (Hincz-ház 23-dik sz. 1-ső emelet), vagy az illető al-igynök uraknál eszközölni, respective foganatosítani sziveskedjenek.

A társaság 10,000,000 frtnyi alaptőkéje, és 1,500,000 frtnyi tartalékja kellő biztosítékot nyújt, az elvállalt kockázatokért.

Évi 1858 óta, bezárólag 1873. 41,210,302 frtnyi károk térítették meg a társaság által.

A kockázatok szigorú felügyelet alatti elvállalása és az ügykezelés pontossága, azon üdvös eredményt mutatták fel, hogy a felmerült károknak pontos megtérítése mellett, a részvényeseknek 1873-dik évre egy egész részvény után befizetett 315 frt. után 133 frt. Dividendét adhatott.

Az Első magyar általános biztos. társaság
kolozsvári főigynöke

VÉGH BERTALAN.

SZABAD MEGYE!

STEIN JÁNOS

erd. muzeum-egyleti könyvtárusnál épen most jelent meg
s általa minden könyvkereskedésben

kapható:

KÖZSÉG, MEGYE, ÁLLAM.

FALUSI LEVELEK.

Irta N. N. Reves-megye bizottsági tagja.

Nagy 8-rét, 98 lap. Ára 1 frt. Postán küldve 1 frt 10 kr.

Legújabb politikai röpirat, melyet a hazai közönség figyelmébe ajánlani szerencsések vagyunk, magasan túl-szárnyalja a napi-irodalom ephemer értékű termékeit s az **európai állam-politika színvonalára emelkedve**, valódi államférfiúi tekintettel nézi át összes hazai életünk mezejét s közvetlenül a **gyakorlati teréről indulva ki**, mely belátásról tanuskodó szellemmel boncsolja a **helyzet gyöngéit**, egyszersmind a **megoldás practicus módozatait** is az olvasó elé tárván.

Szerzőt az **egyoldalú párt-szempontról** szűk látköre nem tartja fogva, hanem számot vetve a **cultur-állam** feladataival és követelményeivel, az **állami czélok** azon **harmonizációját** teremti meg, mely nélkül a **haza** nem lehet **gazdag, erős, boldog**.

Szerző egyike azon valóban **magyar** állam-férfiaknak, kik a közélet terén tett hosszas szolgálataik gyakorlati eredményeit az elmélet mezején értékesítik. Főntartja a **magyar állam főhatóságát**, szabad tért enged azonban a **törvényhatóságok autonómiájának** is. A **magyar haza** eszméje lelkesíti, de nem támadja meg az **idegen ajku honpolgárokat** sem. Méltányolja az állam **hatalmi czélját**, de kielégíti a polgárok **gazdasági, ipari, kereskedelmi és hitel-érdekeit** is.

Szóval: figyelemben részesíti a hazai közélet minden ágazatát s összes **belpolitikánk bajainak** oly megoldását javasolja, mely hivatva lehet a **legmagasabb intéző-körök** figyelmének lebilincselésére s ez által a **haza ügyeinek jobb irányba indítására**.

A „Falusi levelek” szerzője a **legmélyebb anonymitas homályában** kíván maradni, az olvasó azonban csakhamar meg fogja **„körmérő” ismerni az orosz-lányt.**

BOLDOG HAZA!